

Bruselj, 27. februar 2024
(OR. en)

Medinstitucionalna zadeva:
2023/0323(COD)

6586/1/24
REV 1

COMPET 166
MI 169
IND 78
ECOFIN 179
FIN 156
CODEC 478
IA 47

DOPIS

Pošiljatelj:	Odbor stalnih predstavnikov (1. del)
Prejemnik:	Svet
Zadeva:	Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih – orientacijska razprava

V prilogi vam pošiljamo informativno predstavitev predsedstva o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih za orientacijsko razpravo na seji Sveta za konkurenčnost 7. marca 2024.

Informativna predstavitev predsedstva

**Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o boju proti zamudam pri plačilih v
trgovinskih poslih**

Orientacijska razprava

1. Predlog Komisije

Zamude pri plačilih računov vplivajo na podjetja v vseh sektorjih v vseh državah članicah EU. Zlasti negativno vplivajo na mala in srednja podjetja (MSP), saj so odvisna od rednih in predvidljivih denarnih tokov ter imajo bolj omejen dostop do likvidnosti kot velika podjetja.

MSP, ki prejmejo plačila z zamudo, morajo posledični likvidnostni primanjkljaj pokriti s kratkoročnimi posojili, s čimer se povečajo njihovi stroški financiranja. Zelo pomembno je zmanjšati zamude pri plačilih, da se MSP zagotovi prepotrebna likvidnost za naložbe v inovacije ali za prenos zmanjšanja stroškov na potrošnike.

Zato je bila sprejeta direktiva o zamudah pri plačilih¹, da bi zaščitili evropska podjetja, zlasti MSP, in povečali njihovo konkurenčnost. Kljub temu so zamude pri plačilih danes razlog za 25 % stečajev v EU. Na podlagi tega je Komisija 12. septembra 2023 objavila predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih. Namen je odpraviti pomanjkljivosti direktive, da bi izboljšali plačilno disciplino vseh zadevnih akterjev, ter zaščititi podjetja pred negativnimi učinki zamud pri plačilih v trgovinskih poslih. Je del širšega svežnja pomoči za MSP, ki je vključeval tudi direktivo o davčni poenostavitvi za MSP in napoved Komisije glede vrste ukrepov za poenostavitev postopkov za MSP, izboljšanje njihovega dostopa do financiranja in usposobljene delovne sile ter podporo MSP v njihovem celotnem poslovnem življenjskem ciklu.

¹ Direktiva 2011/7/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (prenovitev) (UL L 48, 23.2.2011, str. 1–10).

Revizija pravil o zamudah pri plačilih, ki jo predlaga Komisija, nadomešča obstoječo direktivo z uredbo, ki določa zavezujoč največ 30-dnevni rok plačila za vse trgovinske posle med podjetji ali med podjetji in javnimi organi. V primeru zamude pri plačilu bi plačilo nadomestil in obresti postalo samodejno, ti novi ukrepi pa bi bili pospremljeni s trdnim okvirom izvrševanja. Podjetja bi tako tudi lažje uveljavljala svoje pravice, saj se bi zmanjšalo breme za pridobitev ustreznega nadomestila in olajšal dostop do njega z mediacijo.

V skladu z oceno učinka Komisije je cilj novih pravil zmanjšati zamude pri plačilih za 35 %. Obenem se bi znatno skrajšal čas, ki ga podjetja porabijo za opominjanje svojih dolžnikov, s čimer bi evropska podjetja prihranila 340 milijonov delovnih ur oziroma 8,7 milijarde EUR. Poleg neposrednih denarnih koristi bi se s tem morala likvidnost v gospodarstvu pravičneje prerazporediti in zmanjšati odvisnost MSP od zunanjega financiranja. Cilj je zaščititi MSP, ki pogosto nimajo pogajalske moči in so prisiljena sprejeti nepošteno plačilne pogoje.

Instrument, ki ga je Komisija predlagala za pregled, je uredba. Po mnenju Komisije ima številne prednosti, vključno z reševanjem čezmejnega vidika zamud pri plačilih. Uredba bi poskrbela, da bi bili ključni vidiki, kot so najdaljši rok plačila in postopka preverjanja, obrestna mera za zamude pri plačilih ter znesek pavšalnega nadomestila, po vsej EU enaki in se bi neposredno uporabljali. Na ta način so v zvezi s temi vidiki zagotovljeni enaki konkurenčni pogoji v vseh državah članicah.

Hkrati bi države članice lahko sprejele strožje predpise v zvezi z določenimi vidiki. Ohranile bi možnost uveljavljanja krajšega plačilnega roka z nacionalno zakonodajo. Postopek za sprejemanje ali preverjanje se lahko izjemoma zagotovi v nacionalnem pravu, vendar le, kadar je to nujno potrebno zaradi posebne narave blaga ali storitev. Ta postopek mora biti izrecno opisan v pogodbi in prav tako omejen na največ 30 dni. Poleg tega bi bile v uredbi določene obveznosti glede izvršilnih organov, sistemov mediacije, upravljanja kreditov, usposabljanja za finančno pismenost in nepoštenih pogodbenih poslovnih praks ter določbe, ki bi jih morale države članice dopolniti v skladu z nacionalno zakonodajo.

Ta predlog uredbe bi se uporabljal za plačila v trgovinskih poslih, ki bi jih bilo treba razumeti kot transakcije med podjetji ali med podjetji in javnimi organi, kjer je javni organ dolžnik, ki vodijo k dostavi blaga ali izvajanju storitev za plačilo. Ta opredelitev vključuje projektiranje in izvedbo javnih del ter visokih in nizkih gradenj.

Uredba se ne bi uporabljala za plačila za poslovanje s potrošniki, plačila kot nadomestila za škodo in plačila v zvezi z dolgovi, ki so predmet postopkov zaradi insolventnosti, vključno s postopki, ki so predmet prestrukturiranja dolga.

Na podlagi nove uredbe bi države članice imele dolžnost imenovati nacionalne organe, odgovorne za izvrševanje uredbe, ki morajo sodelovati s Komisijo in drugimi ustreznimi nacionalnimi izvršilnimi organi, in v njej bi bila navedena pooblastila, ki jih morajo imeti ti izvršilni organi.

2. Stališče držav članic

Države članice na splošno podpirajo upoštevanje interesov MSP in se močno strinjajo z argumenti Komisije. Številne države članice menijo, da bi določitev predvidljivih plačilnih pogojev izboljšala plačilno kulturo v Evropi, bolje opredelila pogodbeno svobodo, ustvarila varnejše poslovno okolje, povečala denarne tokove, spodbudila naložbe in tako okrepila konkurenčnost podjetij EU, zlasti MSP.

Vendar je veliko držav članic in deležnikov zaskrbljenih zaradi predloga Komisije v zvezi s poseganjem uredbe v pogodbeno svobodo, odsotnostjo časovnega premora za pregled dobavljenega blaga ali storitev ter morebitnimi neskladji z nacionalno zakonodajo. Poudarili so, da so posamezni plačilni pogoji pomemben del poslovnih pogodb in da številni delujoči poslovni modeli temeljijo na dolgih plačilnih rokih. Po njihovem mnenju bi omejevanje pogodbene svobode spodbudilo podjetja, da pogodbeni razmerja preselijo v države, ki niso članice EU.

Velika večina držav članic zato nasprotuje predlaganemu najdaljšemu plačilnemu roku 30 dni, ki ga na splošno ocenjujejo kot nesorazmerno posredovanje zakonodajalca. Ob upoštevanju dejstva, da je sedanja direktiva že vplivala na pogodbeno svobodo in da je ta omejitev pogodbene svobode utemeljena s prizadevanjem za splošni interes, in sicer gospodarsko stanje podjetij in s tem gospodarsko stanje EU, pozivajo k prožnejšim pravilom in možnosti, da se poslovni partnerji pogajajo o svojih plačilnih pogojih, zlasti med podjetji enake velikosti. Daljši plačilni roki so lahko medsebojno dogovorjeni in ne pomenijo nujno neenake pogajalske moči. Uvedba stroge omejitve plačilnih rokov bi pomenila, da se uporabljajo enaka pravila za različne poslovne razmere.

S tem so tesno povezani tudi pomisleki držav članic glede izbire pravnega instrumenta, zlasti glede učinka popolne uskladitve Uredbe, ki bi na enak način obravnavala širok nabor različnih poslovnih razmer in bi državam članicam pustila zelo omejen maneverski prostor za prilagoditev pravil svojim nacionalnim okoliščinam.

Izraženi so bili tudi pomisleki glede upravnega bremena, ki bi ga predlagana uredba naložila podjetjem in javnim organom, zlasti glede obveznosti glavnih izvajalcev v javnih naročilih gradenj, da predložijo dokazila o plačilu podizvajalcem.

Poleg tega je za več držav članic zaskrbljujoča ustanovitev nacionalnih organov za zagotavljanje skladnosti z Uredbo. Poleg pomislekov glede upravnega bremena in stroškov, povezanih z ustanovitvijo in delovanjem teh javnih organov, obstajajo tudi pomisleki glede obsega pooblastil, ki so jim podeljena s predlagano uredbo, zlasti glede prekrivanja pristojnosti teh organov s pristojnostmi sodišč, kar bi lahko privedlo do uvedbe dveh vrst vzporednih postopkov.

3. Vprašanja za razpravo

Ministri in ministrice naj usmerijo razpravo zlasti na dva vidika.

- Ministri in ministrice naj ob upoštevanju ciljev revizije direktive o zamudah pri plačilih, ki so zaščita evropskih podjetij, zlasti MSP, pred zamudami pri plačilih in premik h kulturi takojšnjega plačevanja, izrazijo svoje mnenje o izbiri pravnega instrumenta.
- Glede na to, da je nujno zaščititi gospodarsko stanje podjetij, zlasti MSP, in glede na to, kako pomembno je, da javni organi ustvarjajo precedens za takojšnje plačilo, naj ministri in ministrice izrazijo svoja stališča o predlogu glede obveznih plačilnih rokov 30 koledarskih dni. Ali bi bilo treba uvesti mehanizme prilagodljivosti za obravnavanje različnih razmer, v katerih poslujejo podjetja? Ta spoznanja bodo podlaga za razprave na prihodnjih sejah delovne skupine.
- Ministri in ministrice naj ob upoštevanju ciljev revizije direktive o zamudah pri plačilih in temeljnih razlogov zanjo, zlasti pomanjkanja ustreznih odvratilnih sredstev in nezadostnih mehanizmov izvrševanja, izrazijo svoja stališča o predlaganih izvršilnih organih. Ali bi bilo treba ob spoštovanju pristojnosti sodišč v civilnih sporih izvajati mehanizme nadzora in izvrševanja, da bi zmanjšali zamude pri plačilih v trgovinskih poslih?